

PRISCA KLEIJN, KAVB-DIRECTEUR

‘Het is nu aan de or

Als medio 2014 de laatste PT-gefinancierde onderzoeksprojecten afgerond zijn, zal onderzoek voortaan privaat gefinancierd moeten worden. Onder de noemer ‘Nietsdoen is geen optie’ heeft de KAVB daarvoor de structuur klaarliggen, waarvoor de productgroepen de basis vormen. “Het is nu aan de telers om ja of nee te zeggen”, zegt KAVB-directeur Prisca Kleijn. De KAVB is ook doende de verworvenheden van een aantal per 1 januari 2014 aflopende PT-verordeningen veilig te stellen.

Tekst:
Gerrit Wildenbeest,
Foto's: René Faas

Voor het einde van het jaar moet er duidelijkheid zijn in hoeverre de diverse KAVB-productgroepen naar voorbeeld van de lelies bereid zijn om onderzoek- en kennisvragen voortaan privaat te financieren. Bij de productgroep Lelie heeft inmiddels ruim zeventig procent van het areaal ingestemd met het initiatief Nietsdoen is geen optie. Concreet betekent dit dat in dit eerste jaar 120.000 euro wordt geïnvesteerd in onder andere onderzoek naar wondheling in relatie tot het PLAM-virus. Deze zomer verwacht KAVB-directeur Prisca Kleijn ook duidelijkheid over de slagingskans van Niets doen is geen optie in de andere productgroepen zoals tulp, hyacint, dahlia en gladiool. Ook aan een andere essentiële PT-taak komt per 1 januari 2014 een einde: het regelen en organiseren van zaken van algemeen vakbelang in de vorm van verordeningen, zoals de AM-verordening en de knolcyperusverordening. “We onderzoeken nu of we die verordeningen op een andere manier kunnen borgen.”

Nu de opheffing van het PT een feit is, hoor je steeds vaker ‘toch wel jammer’. Heeft de KAVB in het nabije verleden voldoende gedaan om het belang van het PT aan haar achterban duidelijk te maken?

“Uit de indertijd gehouden me-

ningspeiling bleek 70 procent van onze teeltachterban voor behoud van het PT te zijn. Andere sectoren stonden daar echter anders in. Men houdt geen productschap in stand enkel omdat de bollenteelt dat wil. Hadden we het tij kunnen keren? Ik denk het niet. We zijn op veel bijeenkomsten in alle regio's geweest om het belang van het PT uit te leggen, maar daar kwamen meestal niet de fervente tegenstanders. Mede onder invloed van de NVAF keerde op een bepaald moment het politieke sentiment zich tegen de PBO's. In 2011 zagen we al wel dat de verkeerde kant op ging. De vraag was alleen nog wanneer de Tweede Kamer een besluit zou nemen. Uiteindelijk is dat najaar 2012 in het regeerakkoord vastgelegd.”

Wat hebben jullie als KAVB toen gedaan?

“We hebben eerst vastgesteld welke PT-activiteiten we belangrijk vonden om voort te zetten en vervolgens hoe je dat zou kunnen organiseren en financieren. Een heel belangrijke taak van het PT is het beschikbaar maken van financiering voor met name onderzoek. Gezien het draagvlak bij de teelt voor het PT hebben we besloten dat zo lang mogelijk via de PT-route te financieren. Er lopen dit jaar, 2013, nog onderzoeksprojecten waarvoor de heffing later dit jaar wordt vastgesteld. Enkele van deze

ndernemers'

onderzoeken lopen nog een stukje door in 2014. Daarna houdt de collectieve financiering op. Om dat op te vangen hebben we als KAVB het initiatief 'Nietsdoen is geen optie' opgestart, met als doel op vrijwillige basis onderzoek te financieren. En dat niet alleen voor het blussen van brandjes maar ook om de bestaande kennisinfrastructuur zoveel mogelijk te behouden. We hebben eerst geprobeerd om 'Nietsdoen is geen optie' per bedrijf op te zetten, maar uiteindelijk is voor een organisatie per gewas gekozen, omdat ondernemers daar de meeste binding mee hebben. Bij de productgroep lelie is 'Nietsdoen is geen optie' inmiddels van start gegaan. Het eerste onderzoeksproject 'wondheling PLAM-virus' wordt privaat gefinancierd. Voor de overige productgroepen zal deze zomer de beslissing vallen.

Het is aan het bestuur van de productgroepen of men daar, net als bij de lelies, een minimumpercentage areaal aan koppelt, of dat er ingezet wordt op een wat lager niveau met als eerste doel te laten zien dat het werkt. Een gevolg van private financiering is dat de deelnemers de gegenereerde kennis exclusief voor zich zelf willen houden. Dat zien we nu al bij het lelie-onderzoek. Ja, dat gaat ten koste van de open kennisstructuur, maar is de enige manier om het freeridersprobleem binnen de perken te houden. Als men kennis gaat missen, kan dat een stimulans zijn om toch mee te doen. Naast het vakbrede belang van onderzoek, is dat een van de redenen om 'Nietsdoen is geen optie' ook open te stellen voor niet-leden van de KAVB."

Levert 'Nietsdoen is geen optie' voldoende op om structureel voldoende onderzoeksbudget te waarborgen? Die 120.000 euro die de lelietelers ophalen is nu

ook weer geen geweldig bedrag. "Dit jaar lopen er nog enkele onderzoeken via het PT. De 120.000 euro bij de lelie is beschikbaar voor dit jaar, de leden beslissen nog over de hoogte van de areaalbijdrage voor het volgend jaar. Andere productgroepen moeten nog besluiten of er een bijdrage komt en zo ja hoe hoog die dan is. Vanaf volgend jaar wordt geen PT-heffing meer betaald, dus daar zit ruimte voor structurele bijdragen via alternatieven. De productgroepen zullen de planning gaan maken van de onderzoeksbehoefte en de daarvoor benodigde financiering; directe sturing dus."

Bezitten de nieuwe onderzoekscollectiviteiten voldoende slagkracht om de gevraagde co-financiering in het kader van het topsectorenbeleid op te brengen en het praktijkonderzoek in stand te houden? PPO-Lisse ziet 40 procent van haar begroting wegvallen.

"De gedachte achter het topsectorenbeleid was om de innovatie te versterken, waarbij het PT de gevraagde co-financiering zou organiseren. Van twee kanten wordt dat nu ondergraven: de overheid heeft minder budget beschikbaar voor innovatie en het PT verdwijnt als co-financieringsinstrument. Dat is een grote zorg. Wat het praktijkonderzoek betreft is onze inzet de huidige infrastructuur te behouden. Dit jaar is het jaar van de waarheid, aan het einde van dit jaar weten we of de gestarte initiatieven vanuit teelt, handel en broeierij voldoende garanties bieden voor behoud van de huidige kennis- en onderzoeksinfrastructuur. Onze bestuurders van de productgroepen gaan er voor om hun leden van nut en noodzaak te doordringen. Dat er minder geld beschikbaar komt, is onvermijdelijk. Er zullen zaken verdwijnen, zoals dat ook al gebeurd is met het gebruikswaarde-onderzoek tulp."

FloraHolland is bezig met opzetten van privaat gefinancierde bloemen- en plantenpromotie, je hebt iBulb van Anthos. Wordt daarmee samengewerkt? Welke perspectieven bieden crowdfunding en allerlei regionale initiatieven, zoals het IDC in Zuid-Holland?

"Dat vult elkaar prima aan. iBulb en FloraHolland richten zich voornamelijk op promotie, wij vooral op onderzoek. Waar er overlappingen en financieringsmogelijkheden zijn, zoeken we de samenwerking op inhoud en resultaat. Een goed voorbeeld is het PLAMV-onderzoek: daar zit geld in van Anthos, LTO-Groeiervice en de KAVB. Of neem het Utilysys-kratten-project dat door Anthos en KAVB is opgezet en de samenwerking met de NAO (Nederlandse Aardappel Organisatie) op Erwinia-gebied. De regionale collectieven en samenwerkingsverbanden die je ziet ontstaan juich ik van harte toe. Je hebt niet alleen landelijke onderwerpen, maar ook regionale zaken die aandacht vragen. Je moet wel waken voor versnippering. Als KAVB zullen we hier een coördinerende rol vervullen, en voorkomen dat dingen dubbel worden gedaan. Voor een aantal onderwerpen van algemeen belang, zoals het Milieuplatform, gewasbescherming, mineralen, waterkwaliteit, naamgeving cultivars, die voorheen mede via PT-gelden werden geregeld hebben we besloten als vereniging onze verantwoordelijkheid te nemen. De daarvoor benodigde capaciteit wordt met instemming van de leden voor een deel gefinancierd via een opslag op de contributie en voor het overige door directe bijdragen."

Per 1 januari 2014 verliezen diverse PT-verordeningen hun geldingskracht. Hoe gaat de KAVB daar mee om?

"De rechtsgeldigheid van onder

andere de knolcyperusverordening, de AM-verordening, spuitkeuring, de stengelaaltjes-vergoedingsregeling en de milieuregistratie/gewasbeschermingsmiddelenverordening vervalt per 1 januari 2014. We zijn nu als KAVB samen met het Ministerie van Economische Zaken en LTO aan het kijken hoe we de inhoud van die verordeningen toch zoveel mogelijk overeind kunnen houden. Eén lijn is om zaken van algemeen belang in te bouwen in de wetgeving via EZ. Een andere mogelijkheid is de algemeen verbindend verklaring. Denk aan de cao's die gelden voor een hele bedrijfstak. Je hebt daar echter wel de overheid voor nodig. De stengelaaltjesverordening komt te vervallen, voor afdekking van de risico's werken we aan een private verzekering. De gewasbeschermingsmiddelenverordening was goud in de belangenbehartiging voor de sector. De resultaten hiervan vormden de basis voor de jaarlijkse milieuraapportage, waarmee we de prestaties van de sector op milieugebied konden onderbouwen. We onderzoeken of we de benodigde gegevens daarvoor op een andere manier, bijvoorbeeld via steekproeven, kunnen verkrijgen. Samenvattend: sommige zaken pakken we zelf op, voor andere richten we ons op wetgeving of de algemeen verbindend verklaring."

Het is zo 2014. Is de huidige onzekerheid voorbode van een gigantische organisatorische chaos in het vak?

"Uit chaos kan uiteindelijk ook iets moois ontstaan. Als KAVB staan we voor de uitdaging om de dingen die belangrijk zijn voor het vak te behouden en daar met de afbouw van het PT geen gaten in te laten vallen. Daarvoor rusten ons nog een paar maanden."